

Pierwsze stwierdzenia *Lestes barbarus* (FABRICIUS, 1798) i *Erythromma viridulum* (CHARPENTIER, 1840) (Odonata: Lestidae, Coenagrionidae) na wyspach Wolin i Uznam
 First records of *Lestes barbarus* (FABRICIUS, 1798) and *Erythromma viridulum* (CHARPENTIER, 1840) (Odonata: Lestidae, Coenagrionidae) in islands Wolin and Uznam

Paweł BUCZYŃSKI

Zakład Zoologii UMCS, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin; e-mail: pawbucz@gmail.com

Podczas krótkiego pobytu w okolicy Świnoujścia stwierdziłem ciekawe z powodów zoogeograficznych stanowiska dwóch gatunków ważek. Podaję je poniżej wraz z gatunkami towarzyszącymi. Wyróżniono wśród nich gatunki o rozwoju: stwierdzonym** – gdy notowano osobniki juwenilne, teneralne lub liczne zachowania rozrodcze, i prawdopodobnym* – gdy notowano pojedyncze zachowania rozrodcze lub liczne osobniki w odpowiednim środowisku.

***Lestes barbarus* (FABRICIUS, 1798)**

Świnoujście, skraj wschodni promienady nadmorskiej, zbiornik w piaskowni na budowie hotelu Baltic Park (53°55'08" N, 14°15'34" E; UTM: VV57), 2 VIII, 3 VIII i 8 VIII 2011, każdorazowo ponad sto osobników, w tym liczne terytorialne ♂♂, tandemy i kopulacje.

Gatunki towarzyszące: *Sympetma paedisca* BRAUER, 1877; *Lestes dryas* KIRBY, 1890*; *L. sponsa* (HANSEMANN, 1823)**; *L. virens* (CHARPENTIER, 1825); *Ischnura elegans* (VANDER LINDEN, 1820)**; *Enallagma cyathigerum* (CHARPENTIER, 1840)*; *Aeshna cyanea* (O.F. MÜLLER, 1764); *A. mixta* LATREILLE, 1805*; *Libellula quadrimaculata* LINNAEUS, 1758*; *Sympetrum danae* (SULZER, 1776)**; *S. flaveolum* (LINNAEUS, 1758); *S. sanguineum* (O.F. MÜLLER, 1764)*; *S. striolatum* (CHARPENTIER, 1840)**; *S. vulgatum* (LINNAEUS, 1758)*.

***Erythromma viridulum* (CHARPENTIER, 1840)**

Świnoujście, zbiornik melioracyjny w Parku Zdrojowym (53°55'50" N, 14°16'10" E; VV57), ponad 50 osobników, w tym liczne terytorialne ♂♂.

Gatunki towarzyszące: *Lestes sponsa***;; *Ischnura elegans***;; *Enallagma cyathigerum***;; *Erythromma najas* (HANSEMANN, 1823)**;; *Aeshna mixta***;; *Sympetrum vulgatum*.

Karsibór, kanał w ostoi ptaków „Karsiborska Kępa” (53°51'18" N, 14°19'12" E; VV56), 4 VIII 2011, 1 tandem.

Gatunki towarzyszące: *Sympetrum danae***;; *S. sanguineum***;; *S. vulgatum***.

Lestes barbarus to gatunek ogólnieśrodlonowomorski a *Erythromma viridulum* – pontyjsko-środlonowomorski. Przez północ Polski, brzegiem Bałtyku, biegną północne granice ich głównych arealów. W południowej Skandynawii oba gatunki pojawiają się sporadycznie (*L. barbarus*) lub znane są tylko ich pojedyncze, izolowane populacje (*E. viridulum*) (BERNARD i in. 2009; DIJKSTRA 2006).

Stanowiska podane w niniejszej pracy to ważne potwierdzenie map rozmieszczenia *L. barbarus* i *E. viridulum* (BERNARD i in. 2009). Granice arealów określono w przybliżeniu, choć trafnie, jak ukazują nowe dane. Obydwu gatunków nie notowano nigdy w zachodniej części polskiego wybrzeża Bałtyku: w tej części kraju, najdalej na północ łowiono je w okolicach Szczecina. Dla *L. barbarus* nowe stanowiska leżą w pasie występowania lokalnego, rzadkiego, o charakterze fluktuacyjnym (w zależności od warunków klimatycznych). Dla *E. viridulum* leżą na północ od obszaru skolonizowanego podczas dynamicznej ekspansji odnotowanej w minionej dekadzie (BERNARD i in. 2009).

Wszystkie dane omówione w tej pracy pochodzą z wód antropogenicznych. Potwierdza to wcześniejsze informacje o roli

tych środowisk w ekspansji geograficznej ważek ciepłolubnych (BUCZYŃSKI, PAKULNICKA 2000; BUCZYŃSKI i in. 2002).

Piśmiennictwo

- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., TOŃCZYK G., WENDZONKA J. 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- BUCZYŃSKI P., PAKULNICKA J. 2000. Odonate larvae of gravel and clay pits in the Mazurian Lake District (NE Poland), with notes on extremely northern localities of some Mediterranean species. Notul. odonatul., 5(6): 69–72.
- BUCZYŃSKI P., ZAWAL A., FILIPIUK E. 2002. Neue Nachweise von *Orthetrum albistylum* in Nordpolen: Erweitert sich sein Verbreitungsgebiet in Mitteleuropa? (Odonata: Libellulidae). Libellula, 21(1/2): 15–24.
- DIJKSTRA K.-D.B. (red.) 2006. Field guide to the Dragonflies of Britain and Europe. British Wildlife Publishing, Milton on Stour.

Summary

During observations conducted in August 2011 on Uznam and Wolin islands (north-western Poland), the autochthonic occurrence of *Lestes barbarus* and *Erythromma viridulum* was found. *L. barbarus* was recorded in a sand-excavation in Świnoujście while *E. viridulum* in a park pond in Świnoujście and a ditch in the bird sanctuary „Karsiborska Kępa”. These are the first observations of both species in the western part of Polish Baltic coastline. New data confirms the views about the northern boundaries of the area of their occurrence and the role of anthropogenic waters in geographic expansion of thermophilous dragonflies.

Key Words. Odonata, dragonflies, *Lestes barbarus*, *Erythromma viridulum*, distribution area, records, NW Poland.